

מסורת הש"ס

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

קה.

עין משפט נר מצוה

א ממ"י פ' י"א מהלכות
עדות דין י' ופ"ג מהל'
מסורת דין י':

תורה אור השלם

- מדוע שובבה העם
הזה ירושלם משבה
נצחת החוקים בפרמית
מאנו לשוה?
- אבותיכם איה הם
והנבאים הלעולם יחיו:
זכריה א ה
- אך דברי יחזקאל אשר
צוית את עבדי הנביאים
הלא הישנו אבותיכם
והשוב יאמרו כאשר
זמנן יצאו לעשות
לנו כדרכינו ונמנעללנו
כן עשה אמתנו:

- זכריה א ה
- האמר יי איה ספר
בריתות אמכם אשר
שלחתיהן או מי מנשי
אשר מקרתי אתכם לו
וזן בעונותיכם נמפרם
שלקה
ונפשיעכם
אמכם: ישיעיהו ג א
- ועתה עשו בי יי אמר
דוד לאמר ביד דוד
עבדי והישיע את עמי
ישראל מיד פלשתים
וגיד כל איביותם:

- האמר יי איה ספר
בריתות אמכם אשר
שלחתיהן או מי מנשי
אשר מקרתי אתכם לו
וזן בעונותיכם נמפרם
שלקה
ונפשיעכם
אמכם: ישיעיהו ג א

- האמר יי איה ספר
בריתות אמכם אשר
שלחתיהן או מי מנשי
אשר מקרתי אתכם לו
וזן בעונותיכם נמפרם
שלקה
ונפשיעכם
אמכם: ישיעיהו ג א

- האמר יי איה ספר
בריתות אמכם אשר
שלחתיהן או מי מנשי
אשר מקרתי אתכם לו
וזן בעונותיכם נמפרם
שלקה
ונפשיעכם
אמכם: ישיעיהו ג א

- האמר יי איה ספר
בריתות אמכם אשר
שלחתיהן או מי מנשי
אשר מקרתי אתכם לו
וזן בעונותיכם נמפרם
שלקה
ונפשיעכם
אמכם: ישיעיהו ג א

- האמר יי איה ספר
בריתות אמכם אשר
שלחתיהן או מי מנשי
אשר מקרתי אתכם לו
וזן בעונותיכם נמפרם
שלקה
ונפשיעכם
אמכם: ישיעיהו ג א

- האמר יי איה ספר
בריתות אמכם אשר
שלחתיהן או מי מנשי
אשר מקרתי אתכם לו
וזן בעונותיכם נמפרם
שלקה
ונפשיעכם
אמכם: ישיעיהו ג א

- האמר יי איה ספר
בריתות אמכם אשר
שלחתיהן או מי מנשי
אשר מקרתי אתכם לו
וזן בעונותיכם נמפרם
שלקה
ונפשיעכם
אמכם: ישיעיהו ג א

- האמר יי איה ספר
בריתות אמכם אשר
שלחתיהן או מי מנשי
אשר מקרתי אתכם לו
וזן בעונותיכם נמפרם
שלקה
ונפשיעכם
אמכם: ישיעיהו ג א

- האמר יי איה ספר
בריתות אמכם אשר
שלחתיהן או מי מנשי
אשר מקרתי אתכם לו
וזן בעונותיכם נמפרם
שלקה
ונפשיעכם
אמכם: ישיעיהו ג א

- האמר יי איה ספר
בריתות אמכם אשר
שלחתיהן או מי מנשי
אשר מקרתי אתכם לו
וזן בעונותיכם נמפרם
שלקה
ונפשיעכם
אמכם: ישיעיהו ג א

בלעם היה: זנו הוא. לבלעם נביאות שבלעם גדול מאציו היה
נביאות: הא שאר נכרים אמו. כלומר מדקא חשיב מנא דמתניתין
דבלעם שהיה נכרי צהדי הדיוטות וקאמר דאין לו חלק מכלל דשאר
נכרים יש להם חלק: ממניין מני וכו'. א"ר ר' יהושע אלו נאמר ישובו
רשעים לשאלה א כלל הגוים משמע

דקאמרת השתא דכתיב כל גוים
שכחי אלהים לא משמע אלא אותן
השוכחים אלוה כגון בלעם ונשכחמותו ש
אכל אחריני אמו כדאמרין ברש
פרקין (דף סג): ורעו זרים לאנכס
וצני נכר אכריכס לעולם הבא: מאי
ניינו כל גוים שכימי אלהים. דמשום
הכי צורר הקצ"ה הרשעים שבהם
ונותן אותם בגיהנם ואין להם חלק
לעמיד אכל השאר יש להם חלק: ואף
אזו רשע נתן סימן נעלמו. שאין
לו חלק לעמיד: סמום נפשי מות

ישרים. אם ימות מיתת עולמו תהא
אחריתי כמוהו דודאי יש לו חלק
עמסה: ואם לאו. ללא ימות אלא
יהרג הנני הולך לעמי לגיהנם: לא
היה להם שלום. דכתיב המכה את
מדין צדה מואב: להוצין. כעוין
כאדם שטועם פניו להוצין:
כרעוסא. חולדה: כרעוסא

ושונא. אין להם שלום מעולם:
יש גר. מול רע: כלום יש אז
ששונא אם זנו. שהוא סבור שילמד
לו הקצ"ה קלל את בני דקאמר
בלעם לינו פה להלילה: חוצא
אפילו כלפי שמיא מהני. דלאני

ליה מה שהלתי פניו לומר לשלוחי
בלק א לינו פה שאמר לו הקצ"ה
תחילה לא חלק והדר אמר לך:
מלכותא בלא סגא. כלומר שררה
גדולה ואינו חסר אלא כתר מלכות:
אני היום רך ומשוח מלך והאנשים
האלה קשים ממני. כלומר איני גדול

מהם דף מה שחזק מלכות: שפי. כמו
(תולין דף נד): צוקא דלטמא דשף
מדוכתיה: שפיפון. משמעו שמים:
סוס העין. שמוס פתוח כמו שמומו

ניכרין כלומר עינו אחת פתוחה מכלל
דהאחרת סתומה וכו' נמי מתרגמין
דשפיר חזי. אית דמפרשי שמוס כמו
סוס ולא מילתא היא: קוסס
כאמסו. כגון מעלה צוקו:

כרע
הדיוטות בלעם ודואג ואחיתופל וגחזי: בלעם א בלא עם דבר אחר בלעם
שבילה עם בן בעור שבא על בעיר תנא הוא בעור הוא כושן רשעתים

על בעיר כושן רשעתים דעבר שתי רשעיות בישראל אחת בימי יעקב
יוחנן אביו בנו הוא לו בנביאות בלעם הוא דלא אתי לעלמא דאתי הא א אחריני אתו מתניתין מני רבי

יהושע היא דתניא ר"א אומר ישובו רשעים לשאלה כל גוים שכחי אלהים ישובו רשעים לשאלה
אלו פושעי ישראל כל גוים שכחי אלהים אלו פושעי עובדי כוכבים דבברי ר"א א אמר לו ר' יהושע ובי

נאמר בכל גוים והלא לא נאמר אלא כל גוים שכחי אלהים אלא ישובו רשעים לשאלה מאן נינהו
כל גוים שכחי אלהים ואף אותו רשע נתן סימן בעצמו אמר מות נפשי מות ישרים אם תמות נפשי מות ישרים

מות ישרים תהא אחריתי כמוהו ואם לאו הנני הולך לעמי וילכו זקני מואב וזקני מדין תנא מדין ומואב
לא היה להם שלום מעולם משל לשני כלבים שהיו בעדר והיו צהובין זה לזה בא זאב על האחד אמר

האחד אם איני עוזרו היום הורג אותו ולמחר בא עלי הלכו שניהם והרגו הזאב אמר רב פפא היינו דאמרי
אינשי כרכושא ושונא עבדו הלוא מתרבא דביש גרא וישבו שרי מואב עם בלעם ושרי מדין להיכן אזור כיון

דאמר להו לינו פה הלילה והשבתי אתכם דבר אמרו כלום יש אב ששונא את בנו אמר רב נחמן חוצפא אפילו
כלפי שמיא מהני מעיקרא כתיב לא תלך עמהם ולבסוף כתיב קום לך אתם אמר רב ששת חוצפא מלכותא

בלא תאגא היא דכתיב ואנכי היום רך ומשוח מלך והאנשים האלה בני צרויה קשים ממני וגו' א"ר יוחנן
בלעם חוגר ברגלו אחת היה שנאמר וילך שפי שמשון בשתי רגליו שנאמר שפיפון עלי אורח הנושך עקבי

סוס בלעם סומא באחת מעיניו היה שנאמר שתום העין קוסם באמתו היה מר בריה דרבינא אמר שבא על
התם והנה המן נופל על המטה וגו' איתמר מר זוטרא אמר קוסם באמתו היה מר בריה דרבינא אמר שבא על

אתונו מ"ד קוסם באמתו היה כדאמרן ומ"ד בא על אתונו היה כתיב הכא כרע שכב וכתיב התם בין רגליה
כרע
18. ואנכי היום רך ומשוח מלך והאנשים האלה בני צרויה קשים ממני יושלם יי לעשה הרעה כרתת: שמואל ב ג לט
19. ואמר בלעם לבקל התיצב על עלתך ואלקה אלהי יקרה יי לקראתי דבר מה יראני והדתי לך חלק שפי: במדבר ג כ
20. וידו ון נחש עלי דרך שפיפון עלי אורח הנושך עקבי סוס רכבו אחור:
21. נאם שמע אמרי אל וידע דעת עליון מחזה שרי יחזק נפל וגלוי עקים: במדבר כד טו
22. ותמלקי שוב מנגנת הביתן אל בית משהה דתן והקן נפל על המטה אשר אסתר עקיה ויאמר
המלקי הגם לכבוש את המלכה עמי בבית הדבר יצא מפי המלקי ופני הקן חפ: אסתר ז ח
23. כרע שכב כאר וכלביא מי יקמנו מקרבך ברוך ויארךך ארור: במדבר כד ט
24. בין רגליה כרע נפל שכב בין
רגליה כרע נפל באשר כרע שם נפל שדור: שופטים ח כו

דקא אסי מיהודה. דקאמר לו דוד א ואתה אנוש כערכי אלופי
ומיודעי שהיה קורא לאחיתופל מיודעי קרובי שהיה משבט יהודה
כדוד: מואב סיר רחלי. דוד דקא אסי ממואב: סיר רחלי.
גחזי סקר וננטרע על עסקי רחילה: על אדום אשליך נעלי.

אנעיל אותם כגן עדן: אם יבא
דוד שבהר אם הפלנסי. ויענק לפיך
על שאתה נותן חלק לדואג ואחיתופל

לנוה"צ מה אתה עושה להפיק דעמו
שהם היו שונאין אותו: אמר להם
עלי. לפייסן ולעשותן ריעים והאזנים

זה לזה והיינו התרועעי לשון ריעות:
ושמואל אמר. מאי תשובה נחת
כה"ג [בארן] עשרה בני אדם וכו':

עבד שמכרו רצו. ומאחר שמכרו
הקצ"ה לנבוכדנצר וגרשו מעליו
יש לו עליו כלום: מאי דכתיב

ודוד עבדי נבוכדנצר עבדי. שקראו
לאותו רשע עבד כמו שקראו לדוד
דכתיב צפוק ירמיה (מב) הנני

שולח ולקחתי את נבוכדנצר עבדי
לא מפני שדומה זה לזה אלא גלוי
וידוע לפני מי שאמר והיה העולם

שעמדין ישראל לומר כזר מכרו
הקצ"ה לנבוכדנצר לפיכך הקדים
הקצ"ה וקרא עבדי לנבוכדנצר כדי

להחזיר להן תשובה: עבד למי נכסים
למי. כלומר נבוכדנצר עבדי הוא
וכל מה שקנה לי הוא ועדיין לא

יאתם מרשותי: והעולה על רוחכם
היה לא ספיה. כל מה שאתם
סבורים לא יהיה: כל כי האי

ירמיה. מי יתן ויצא לנו זה הכעס
בחימה שפוכה אמלך עליכם שיגאלנו
בעל כרחנו וימלך עלינו: א"ר אבא

בר כהנא. היינו תשובה נחת דלמרו
ליה אלהים יורנו שאין אנו יכולין
ליסר אותו: בלא עם. שאין לו

חלק עם עם: שזנה עם. שזנזל
ישראל בעלמו שהסאיו בלזק כדעתינן
למימר לקמן [קו]. והפיל מהם כ"ד

אלפים: צעור שזא על צעיר.
שזא על אתונו כמו צהמה דמתרגמינן
צעיר א: סנא הוא צעור. אציו

של בלעם הוא כושן רשעתים הוא
לזן הארמני: אחס בימי יעקב.
סדרף אחריו וצקס לעקור הכל:

ואחס בימי שופטים. לאחר מיתת
יהושע דכתיב (שופטים ג) ויחר אף ה'
בישראל ויחנס ציד כושן רשעתים:

זנו צעור. משמע צעור זנו של
הוא לבן הארמי בעור שבא
ואחת בימי שפוט השופטים ומה שמו לבן הארמי שמו כתיב בן בעור וכתיב בנו בעור אמר רבי

יוחנן אביו בנו הוא לו בנביאות בלעם הוא דלא אתי לעלמא דאתי הא א אחריני אתו מתניתין מני רבי

יהושע היא דתניא ר"א אומר ישובו רשעים לשאלה כל גוים שכחי אלהים ישובו רשעים לשאלה
אלו פושעי ישראל כל גוים שכחי אלהים אלו פושעי עובדי כוכבים דבברי ר"א א אמר לו ר' יהושע ובי

נאמר בכל גוים והלא לא נאמר אלא כל גוים שכחי אלהים אלא ישובו רשעים לשאלה מאן נינהו
כל גוים שכחי אלהים ואף אותו רשע נתן סימן בעצמו אמר מות נפשי מות ישרים אם תמות נפשי מות ישרים

מות ישרים תהא אחריתי כמוהו ואם לאו הנני הולך לעמי וילכו זקני מואב וזקני מדין תנא מדין ומואב
לא היה להם שלום מעולם משל לשני כלבים שהיו בעדר והיו צהובין זה לזה בא זאב על האחד אמר

האחד אם איני עוזרו היום הורג אותו ולמחר בא עלי הלכו שניהם והרגו הזאב אמר רב פפא היינו דאמרי
אינשי כרכושא ושונא עבדו הלוא מתרבא דביש גרא וישבו שרי מואב עם בלעם ושרי מדין להיכן אזור כיון

דאמר להו לינו פה הלילה והשבתי אתכם דבר אמרו כלום יש אב ששונא את בנו אמר רב נחמן חוצפא אפילו
כלפי שמיא מהני מעיקרא כתיב לא תלך עמהם ולבסוף כתיב קום לך אתם אמר רב ששת חוצפא מלכותא

בלא תאגא היא דכתיב ואנכי היום רך ומשוח מלך והאנשים האלה בני צרויה קשים ממני וגו' א"ר יוחנן
בלעם חוגר ברגלו אחת היה שנאמר וילך שפי שמשון בשתי רגליו שנאמר שפיפון עלי אורח הנושך עקבי

סוס בלעם סומא באחת מעיניו היה שנאמר שתום העין קוסם באמתו היה מר בריה דרבינא אמר שבא על
התם והנה המן נופל על המטה וגו' איתמר מר זוטרא אמר קוסם באמתו היה מר בריה דרבינא אמר שבא על

אתונו מ"ד קוסם באמתו היה כדאמרן ומ"ד בא על אתונו היה כתיב הכא כרע שכב וכתיב התם בין רגליה
כרע
18. ואנכי היום רך ומשוח מלך והאנשים האלה בני צרויה קשים ממני יושלם יי לעשה הרעה כרתת: שמואל ב ג לט
19. ואמר בלעם לבקל התיצב על עלתך ואלקה אלהי יקרה יי לקראתי דבר מה יראני והדתי לך חלק שפי: במדבר ג כ
20. וידו ון נחש עלי דרך שפיפון עלי אורח הנושך עקבי סוס רכבו אחור:
21. נאם שמע אמרי אל וידע דעת עליון מחזה שרי יחזק נפל וגלוי עקים: במדבר כד טו
22. ותמלקי שוב מנגנת הביתן אל בית משהה דתן והקן נפל על המטה אשר אסתר עקיה ויאמר
המלקי הגם לכבוש את המלכה עמי בבית הדבר יצא מפי המלקי ופני הקן חפ: אסתר ז ח
23. כרע שכב כאר וכלביא מי יקמנו מקרבך ברוך ויארךך ארור: במדבר כד ט
24. בין רגליה כרע נפל שכב בין
רגליה כרע נפל באשר כרע שם נפל שדור: שופטים ח כו